

**„Ha munkahely van a cigányoknak... ennyi lopás,
ennyi részegség, ennyi gond nem lenne...”**

A hat osztályt elvégezted a helyi általános iskolában, hol szeretnél még tanulni?

CsíkSZeredában, vagy egyéb helyt, hol mégis jobb lenne. Akárhová beállanék, mert elvégeztem a hat osztályt, és szeretnék menni kisegítőszékbe, hol mégis jobban lehet.

Milyen szakmát szeretnél a legjobban?

Hát ilyen népdalok, vagy táncokba is betudnék állni, vagy akár szervezőnek is.

Milyen fontosabb ünnepeket ünnepeltek, mesélél erről?

Például karácsony, bevásárolunk, sütünk, főznek a szülők, elmegyünk a szomszédokhoz, ők is felkeresnek, beszélgetünk, vigadunk, nincsen semmi szomorkodás olyankor, hanem mindig a vígságok vannak, úgyhogy az nagyon jó. Akkor van újév, az is, nagyon boldogság az a két ünnep.

Az egyházi ünnepek közül, amelyhez a templom is kapcsolódik, melyiket ünneplitek meg?

Hát én oda is szeretek járni, szeretem ezeket a történeteket, szeretek gyónni, áldozni, és amikor vannak a misszióalkalmak, ugye ehhez tartozik a gyónás is, de ez nagyon jó, számomra nagyon fontos.

Óvodába jár valaki a cigány gyerekek közül?

Nem. Egy lány jár.

Amikor bekerültél iskolába, akkor kezdtél hittanra járni, a te korosztályod az első, aki elsőáldozó volt?

Igen, volt egy nagyobb, aki járt a magyarokkal iskolába, tudott írni-olvasni, ő már megnőtt, megházasodott, kiment Magyarországra, s ott meglőtték, maradt két gyermek.

Milyen munkalehetőségek vannak a cigányok számára?

Nem nagyon vannak munkalehetőségek, mi nem dolgozunk állandó munkát, hanem itt falun megyünk dolgozni, tavasszal pityókakültetni, kapálni járunk, takarni, kaszálni, pityókaszedni, mi ez tartottuk.

Kosárfonás, vagy valami más, amit csak a cigányok csinálnak, van-e?

Igen, a kosárfonással az a helyzet, hogy mikor a faluban kérik, vagy seprűt kötnek, akkor.

A fiatalok?

A fiatalok inkább járnak Magyarországra, akkor onnan hazajönnek, s hogyha béésik egy-egy kicsi balesetük, akkor kell oda is menjenek, költekezzenek, s annyit meghagynak a szükségre, hogy mivel vissza térjenek, s tovább folytassák.

Mit értesz azalatt, hogy kicsi baleset?

Hát egy kicsi halál például, jönnek haza a busszal, például, s ők mikroval szoktak, és akcident is összejön.

A magyarok itt a faluban miért nem kedvelik a cigányokat?

Nekünk is rosszul esik, mert laknak itt a faluban szegény népek, akik egyébből nem élnek, csak a lopásból, a veszekedésből, a verekedésből, s az ilyesmi.

Ide a faluba járnak lopni?

Igen ide.

Szerinted, származik hátránya ebből azoknak a cigányoknak, akik esetleg járnának dolgozni, s nem hívják emiatt?

Inkább jártak dolgozni, s kilesték az alkalmat, s elmentek, s megcsinálták a lopást. Amit kinéztek, elvitték.

Senki nem beszél itt a cigány nyelvet?

Nem, van egy-kettő, de inkább nem laknak itt.

Szerinted a cigányok másképp öltöznek, mint az itteni emberek?

Szerintem igen, például akik tudják a cigány nyelvet, hosszú szoknyáson járnak, s más faluban vannak, itt egy-két pár van.

Tehát az itteniek nem öltözködnek másképp?

Nem, az itteniek, amiben felnevelődtek, abban szoktak járni, van akik járnak Magyarországra is takarítani vagy gyerekekre vigyázni, ezek a nők, vagyis leányok, s megnézik a divatot, mihez mi jár, de itt nem szokás az az öltözködés, mint más cigányoknál.

Te hogyan látod, mit kellene a fiatalság csináljon, hogy ezen a helyzeten változtasson?

Hát én úgy, hogy iskolába kellene járni, mert már annyi idősök, hogy elvégezték volna az iskolát, van olyan is, hogy már valaminek nekikezdett volna, s akkor felvilágosodtunk volna, világos, mert valahova munkahelyre bécsatlakoztak volna, s akkor egymás után mindenki összeszedte volna egy kicsit magát. Nem lenne ennyi szertelenség.

El szeretnél innen költözni? Hová?

Hát például egy központba is, továbbra is innen, mert itt nagyon kicsike az udvar, nem lehet még egy szekeret sem megtéríteni, vagy például egy nehéz valamit hozunk, nem lehet itt a szekérrel elállani, mert mikor így eső is van, akkor összetörődik az udvar, s az is hová egy kicsi fát berakni, úgyhogy nem szeretném, hogy itt legyek.

A ti családok csak nyáron dolgozik?

Igen.

Béreltek földeket?

Igen.

Milyen állatokat tartotok?

Lovat, háziállatokat, nyuszt, csirkéket.

Szerinted nagy az összetartás a cigányok között?

Nem, nincsen.

Az idegenekkel szemben sem?

Az idegenekkel szemben nem, mert nem ismerik egymást.

De az idegenekkel szemben összetartanak a cigányok?

Jaj, hát melyik hogy.

Te összetartasz?

Hát...

Szerinted, mit kellene, hogy tanítsanak az iskolában, hogy szívesen járjanak a gyerekek, az írás-olvasáson kívül, amit kötelező tanítani. Esetleg nyolc osztály után.

Hát én azt nagyon szeretném, de például mondták, hogy menjünk letízbe, az iskolába, de nem mentünk le, mert itt nagyon közel volt, s ha esős idő volt, vagy télen például havazott csak nem volt messze, s ugye nincsen biciklünk se, amivel lemenjünk. S magunkra voltunk, cigányok, magyarokkal nem voltunk, hanem cigányokkal.

Az úgy jobb?

Jó, mert nem voltuk böcsök, mondjuk, hogy ne, nekem az van, neked az van, s megértettük egymást.

Szeretnétek szakmát tanulni?

Szeretni szeretnék, de még nincsenek itt azok a bizonyos évek, amelyeket ki kéne járjunk az iskolához, az visszatart.

Mit szeretnének a cigány fiatalok legjobban tanulni?

Szeretnének olyant is, hogy árut hordani az üzletbe vagy béállanék a gyárba, s akkor béállanék pékség helyre, vagy erdőbe

is. Mert lenne munkahely, mert én azt remélem, hogy ha munkahely van a cigányoknak, hogy járjanak, amivel foglalkozzanak, ennyi lopás, ennyi részegség, ennyi gond nem lenne. Mert akkor lenne mivel foglalkozzanak.

Tudnál néhány cigányéneket?

Én nem, mert most gyászolok, itt az a szokás, hogy ilyenkor nem.

A címét esetleg?

Itt az a szokás, hogy most Magyarországról bejöttek, a cigányok énekelnek kazettaszalagokon, s azok.

Én arra gondoltam, amit a szüleitől hallottál.

Ó, én a szüleitől nem hallottam. Édesapámnak az apja mozsikás volt, a magyarokhoz is járunk pityóka szedni, mindég előhozák, hogy lakadalom, vagy keresztelő volt, mindég őt hívták, ő mozsikál.

Most van, aki mozsikál?

Nincs.

